

"TIJD-SCHRIFT" van de Historische Verenging Vlaardingen
Redactie: J.M. den Draak en P.J. Westerdijk
nummer 16 Corr. adres: Hofsingel 26, Vlaardingen, tel. 34 11 69
oktober 1974

Contributie: f 10, -- per jaar, contrib. voor elk volgen-
volgend lid uit een gezin en voor jeugd l.: f 5, --

Postgiro 75 09 78 t.n.v. Penningm. Historische Veren. Vlaardingen

IN DIT NUMMER:

- 0 Winterprogramma (pag. 1)
- 0 Uit de bestuursvergadering
- 0 Nieuwe boeken over Vlaardingen (pag. 2)
- 0 Artikelen: P.J. Westerdijk: Bijdragen tot de geschiedenis van de
voormalige Ridderhofstad Holy enz. (vervolg en slot)
A. Bijl Mz.: De wapenstenen boven de schutsluis van
Delfland en hun datering (pag. 16)
A. Bijl Mz.: Oude Vlaardingse gedichtjes, versjes en
rijmpjes (pag. 17)

WINTERPROGRAMMA.

Na de "V-7 dia-avond" van 14 oktober j.l. worden alle volgende
bijeenkomsten gehouden in de zaal EXCELSIOR, Oosthavenkade 10, steeds
op de TWEEDE MAANDAG VAN DE MAAND.

maandag 11 november 1974: Dia-lezing door H. van der Graaf:
LAND UIT WATER. Landaanwinning uit en landverdediging tegen
het water in de loop der tijd. De heer Van der Graaf, direk-
Gemeentewerken Rockanje, publiceert regelmatig over histo-
rische onderwerpen en kent dit voor west-Nederland zo
belangrijke facet bijzonder goed.

maandag 9 november 1974: "Schipperspraat" door A. VAN ROON. Drie
"generaties" vissersschepen maakte Van Roon mee: de zeil-
logger, de stoomlogger en de motor-trawler. Wanneer hij er
niet over weet te vertellen, wie dan wèl?!

maandag 13 januari 1975: Dia-lezing door Drs. H. Sarfatij: EEN STAD
IN DE MIDDELEEUEWEN. De provinciaal-archeoloog voor Zuid-
Holland Sarfatij is bij tal van opgravingen betrokken geweest
die nieuw licht verschaften over stedelijke ontwikkelingen
in de middeleeuwen. Dordrecht vormde o.m. een dankbaar terrein.

*) maandag 10 februari 1975: J.H. van Beuningen: HUISRAAD IN DE MIDDEL-
EEUWEN. Deze telg uit het befaamde geslacht schonk het
museum Boymans-van Beuningen een fraaie collectie tin,
heeft privé een kostbare verzameling middeleeuws huisraad
en aardewerk en "weet er alles van".....

*) maandag 10 maart 1975: Gemeente-archivaris Th. J. Poelstra
over:? (wordt nog nader bekend gemaakt.
N.B. De mogelijkheid bestaat dat de programma's van de laat-
ste twee data met elkaar geruild worden.

voor april 1974 overwegen we een "Brielse avond", mogelijk gevolgd
door een zaterdagse excursie naar de Geuzenstad. Is er belangstel-
ling voor een boottocht naar Den Briel, zoals er weleer vanuit
Vlaardingen zoveel gemaakt zijn? Wilt u het ons laten weten?

UIT DE BESTUURSVERGADERING:

De ledenwerfaktie van het voorjaar resulteerde in een 23-tal nieuwe
leden, die wij hiermee van harte welkom heten. Wij hopen hen vaak te
ontmoeten. Méér "aanwas" blijft welkom; probeert u het nog eens met
het nieuwe winterprogramma in de hand?

Het monumentenjaar 1975 was voor het Gemeentebestuur aanleiding
ons uit te nodigen onze gedachten daarover te geven in de vorm van
suggesties. Wij hebben o.m. bepleit: het behoud van het karakter van de

haven door de Westhavenplaats, de Westhavenkade en de Oosthavenkade tot beschermd stadsgezicht te verklaren, behoud van het karakter van de oost-wijk, verder herstel van de Markt en in het bijzonder van het pand Markt 43, herstel van door achterstallig onderhoud verwaarloosde of dichtgespijkerde panden in karakteristieke straten. De Werkgroep Monumentenjaar 1975 van het Comité Stadsverzorging en Stadsverfraaiing, waarin ons bestuurslid G. Geluk onze Vereniging vertegenwoordigt, heeft eveneens (en een uitgebreid) advies uitgebracht. Wij hopen dat één en ander leidt tot een historisch-stedebouwkundig gemeente-beleid.....

Bibliografie van Vlaardingen. Hoewel drie jaar geleden als Werkgroep begonnen, heeft ons lid Dr. J. P. van de Voort het werk als one-man-show voltooid. Een belangrijk stuk werk: het vormt de sleutel tot de studie en het onderzoek van de geschiedenis van Vlaardingen in al zijn facetten voor zover in gedrukte publicaties opgenomen. Wij komen er nog uitvoeriger op terug doch willen u nu reeds inlichten. Aan de publicatie ervan wordt al weer hard gewerkt.

Kopij TIJD-SCHRIFT kan weer bij de redactie aangeboden worden. Heeft u een bijdrage?

NIEUWE BOEKEN OVER VLAARDINGEN.

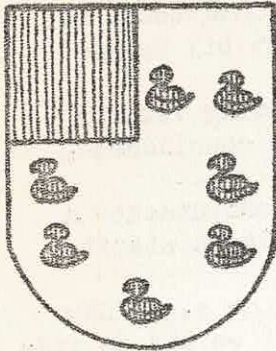
Drie nieuwe boeken over onze stad verschenen binnen één maand tijd: een nog nimmer te voren vertoonde merkwaardigheid!

Alle drie totaal verschillend:

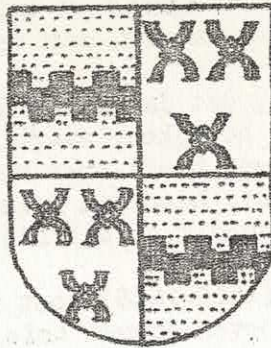
1. A. J. M. Tetteroo: GLIMLACH VAN EEN STAD, V-7 feest in Woord en Beeld. Uitgeverij "Trio". Prijs f 9,75. De netto-opbrengst is toegezegd aan het Koninking Wilhelminafonds, verkrijgbaar bij de boekhandel. De inhoud wordt het beste weergegeven door een citaat uit het voorwoord van P. de Goede: "...Dit boek schenkt u de beelden uit uw eigen omgeving. Menselijke beelden. Een boek met weinig woorden, maar waar veel in te zien valt. Een boek om te bewaren. Omdat dit feest nooit weerkeert. Maar nu vastgelegd in vele foto's. Een waardevol bezit voor later.
2. J. Anderson: WANDELINGEN DOOR OUD-VLAARDINGEN. Uitgeverij De Draak b.v. te Vlaardingen. (Dit boek verschijnt tevens ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van Boekhuis Den Draak). Prijs tot 20 november 1974 f 14,50, daarna f 19,50. Verkrijgbaar in de boekhandel. In niet minder dan 140 oude ansichtkaarten uit eigen collectie, die hij dateerde en van een bijschrift voorzag, maakt Anderson met de lezer een wandeling door het oudste en interessantste deel van de stad in de jaren van 1900 tot ca. 1940.
3. Drs. M. den Admirant: KERKMENSEN IN VLAARDINGEN. Schetsen van het protestants kerkelijk leven in de negentiende en in het begin van de twintigste eeuw. Met een voorwoord van Ds. P. Vermaat, hervormd predikant te Vlaardingen. In achttien schetsen vertelt Den Admirant over de verwickelingen die zich in de protestantse kerken voltrokken: steeds de zaken zuiver benaderend, vaak de menselijke betrekkelijkheid schetsend, altijd zijn betoog goed illustrerend: letterlijk met tal van oude foto's en voorts verwijzend naar de oorspronkelijke stukken. Eveneens een uitgave van Uitgeverij De Draak b.v. Prijs f 19,50

De relatie: ridderhofstad HOLY, hoge heerlijkheid ALBRANDSWAARD EN KIJVELANDEN en ridderhofstad STEENHUIZEN; ontstaan na aankoop van dit laatste goed door Pieter de Heere in 1808, geplaatst in de kontekst van die tijd.

HOLY

ALBRANDSWAARD

STEENHUIZEN

IV. Pieter de Heere en ALBRANDSWAARD EN KIJVELANDEN.

In 1804 kocht Pieter de Heere, zich noemende Pieter van HOLY, van Mantha Stefanus van der Loeff, enige universele erfgenaam van Maria Jacoba Montagne, de hoge heerlijkheid ALBRANDSWAARD EN KIJVELANDEN. 1)

Beschrijving: de voormalige "Hooge Heerlijkheid" Albrandswaard bestond uit een opwas, gelegen in de Riederwaard aan de zuidwestpunt van het eiland IJsselmonde. Uit de archiefstukken blijkt dat over de juiste begrenzing er meermalen geschillen zijn gerezen, die echter in der minne beslecht zijn. Oorspronkelijk was alleen de opwas het gebied van de heerlijkheid. De begrenzingen waren ten noorden en westen aan de heerlijkheid Poortugaal, ten noordoosten en oosten aan de hoge heerlijkheid Rhoon en ten zuidwesten en zuiden aan de Maas, later de Oude Maas. (zie kaart)
Door aanslibbing werd het gebied vergroot en via griendland, gors en tenslotte na bedijking verkreeg men bouw- of weiland.
Zo ontstonden in de perioden waarover de archiefstukken lopen de Kijvelanden -- eerst "Laetgens" genoemd, de Slobbergorzen, benevens de Groene Plaat. Van de Kijvelanden komen langzamerhand verschillende percelen in het bezit van de Heeren van Albrandswaard. 2), die door deze aankopen hun gebied aardig weten af te ronden.
Ook de Groene Plaat komt in het begin van de 19de eeuw in hun bezit. 3)

Toponymie: in 't kort het toponymisch aspect beschouwend, kunnen we stellen dat in de benaming Albrandswaard de persoonsnaam Albrand steekt 4) en dat Kijvelanden teruggaat op eigendomstwisten.
Kijvelanden of Kijflanden zou die benaming gekregen hebben omdat ze lange tijd een twistappel geweest zijn tussen de Heeren van Albrandswaard en Rhoon. 5)

Wapen: het wapen van de hoge heerlijkheid Albrandswaard, zoals dat bevestigd is op 14.7.1819, heeft de volgende blasoenering: gevierendeeld; in 1 en 3 een beurtelings gekanteelde balk van sabel op een veld van goud; in 2 en 4 drie molenijzers van keel, geplaatst 2-1 op een veld van zilver.

Gemeente Albrandswaard: in de hoge heerlijkheid Albrandswaard en Kijvelanden vormde zich een centrum van bewoning dat voor dorpje mocht doorgaan. Later werd het officieel de gemeente Albrandswaard en Poortugaal. 6) In 1848 bedroeg de oppervlakte van de heerlijkheid 391 bunders, 130 roeden en 45 vierkante ellen, waarop 28 huizen, waarin 200 bewoners.

Kerkelijke toestand: Hoogvliet en Poortugaal waren zeker vanaf 1612 kerkelijk gecombineerd. In 1656 werd Hoogvliet kerkelijk van Poortugaal gescheiden en Albrandswaard aan Poortugaal verbonden. 7)

Leenroerigheid: de eerste vermelding van de Albrandswaard komen we tegen, als graaf Dirk VII van Holland samen met heer Hugo van Vooorne de gift van Wouter van Egmond en Anton van Gelmen, omvattende het goed Albrandswaard in het land van Putten, aan de abdij Ter Doest bij Brugge in Vlaanderen bevestigd. 8)

Uit de acte van 18.4.1441 blijkt, dat Jacob van Rijsoord toestemming verkrijgt al het land van Albrandswaard te bedijken, waarbij we dan moeten concluderen, dat Ter Doest geen zeggenschap meer heeft over het gebied.

Door Jacob van Gaesbeek 9), laatste heer van Putten, vindt de leenopdracht in 1456 plaats aan Philips van Bourgondië en als hij zonder nakomelingen sterft in 1459 aan de grafelijkheid.

Tijdens de Tachtigjarige oorlog (1568-1648) komt in de Republiek de z.g. "Nieuwe Rijkdom" op, die voor de verworven sommen belegging zoekt. Wat we bij de ridderhofstad HOLY zien in 1609, nl. verkoop van de ridderhofstad door de laatste zelf-boerende eigenaar, Pieter Willemsz. van Holy aan een vertegenwoordiger van die nieuwe groepering 10), zien we ook bij de Albrandswaard, want in 1596 wordt door de laatste adellijke bezitter het goed verkocht aan Joris de Bije, thesaurier-generaal der Verenigde Provinciën. In diens geslacht blijft de Albrandswaard tot 1751, waarna het goed in 1779 komt aan Maria Jacoba Montagne en wel via de eega van Josina Maria de Bije. 11)

De leenroerigheid aan de Staten van Holland, als opvolgers van de grafelijkheid, eindigt met de Staatsregelingen van 1798, 1801 en 1805.

Heerlijke rechten: Aan de hoge heerlijkheid zijn indertijd verschillende rechten verbonden geweest. In de verkoopakte van 7/14.6.1859 12) komen als zodanig voor: de privatieve jacht; de privatieve

visserij binnen de heerlijkheid, en op de Oude Maas, waaronder de zalmsteekvisserij; de kantvisserij; het veer op Oud Beijerland; 3 recognitiën tezamen groot f 2,25 's jaars; het recht van collatie 13) van een predikant in de gemeente Poortugaal en de tienden of het tiendrecht van de heerlijkheid Albrandswaard en de Kijflanden. Dienaangaande zond Pieter nog een verzoekschrift aan het departementaal bestuur van Holland, waarin hij vroeg het veer op Beijerland weer te mogen laten funktioneren, de haven te verbeteren en tevens enkele grienden (goeddeels de Johanna Polder, zie kaart) te bekaden.

In 1814 beschikte de Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, dat Pieter van Holy zou worden hersteld in het bezit van de zalm- en kantvisserij op de Oude Maas voor de heerlijkheid (!) Albrandswaard". 13a) Pieter de Heere was dus de laatste bezitter die zich "rechtens" kon tooien met de toenaam "Heer" of "Vrijheer van Albrandswaard", aangezien de heerlijke rechten in feite door de Staatsregelingen van 1798 en volgende jaren waren opgeheven.

Bij het herstel van 's lands onafhankelijkheid werd op verschillende oude regelingen teruggegrepen, doch dit gold niet voor alle heerlijke rechten.

Rechtspraak: De eigenaars van de hoge heerlijkheid Albrandswaard en de Kijvelanden bezaten haar dus onder de titel van vrijheer of vrijvrouwe, en plachtten er door 1 baljuw met 3 of 5 leenmannen en 1 secretaris de criminele rechtszaken te behandelen. Het civiele recht werd door 1 schout met 3 of 5 schepenen en 1 secretaris bediend. 14)

Albrandswaard en de Kijvelanden (binnen- en buiten-) maakte, liggend op het eiland IJsselmonde deel uit van het arrondissement Dordrecht, "en worden de inwoners, ten opzichte hunner maatschappelijke vereeniging, gebragt als volgt: 15) gemeente nummer 18. Poortugaal en Albrandswaard; kanton Ridderkerk, militiekanton, 7de hoofdpl. IJsselmonde; kiesdistrict, 12de hoofdpl. Ridderkerk.

Grondaankopen:

De catalogus van noot... somt in totaal 39 nummers op. Pieter de Heere had deze percelen grond als volgt in eigendom verkregen: nrs. 1, 2, 9 en 36 door koop van de erven van wijlen vrouwe Marija Jacoba Montagne, blijkens akte van transport d.d. 7.7.1804 voor Schout en Schepenen van de hoge en vrije heerlijkheid Albrandswaard en de Kijvelanden gepasseerd. Nrs. 25 t/m 34 gedeeltelijk bij de hiervoor vermelde akte van transport, gedeeltelijk door koop van Anthony Tijken, blijkens akte van transport d.d. 6.4.1805 voor voornoemde Schout en Schepenen, en gedeeltelijk van de erven van wijlen Jan Ariënsz. Kleijne blijkens akte van transport d.d. 29.10.1806 voor "President" en Schepenen van Albrandswaard gepasseerd.

Gedeelte nr.35 als volgt: gedeeltelijk bij de hiervoor beschreven akten, gedeeltelijk door koop van Johannes Tijken, blijkens akte van transport d.d. 6.4.1805 voor Schout en Schepenen van de hoge heerlijkheid Albrandswaard gepasseerd, gedeeltelijk door koop van de Domeinen blijkens proces-verbaal van publieke verkoop op 27.11 en 4.12.1806 ten overstaan van "Commissarissen uit de Raad van Finantiën in het Departement Holland", gedeeltelijk door koop van Hendrik Vermaat e.a., blijkens akte van transport d.d. 28.10.1807 voor Schepenen van de hoge heerlijkheid Albrandswaard gepasseerd.

Bij testamentaire beschikking van haar echtgenoot 16) verkreeg Johanna Gerarda Diderica, geboren Van Nievervaart de nrs. 1, 2, 9, 25 t/m 34, 36 en een gedeelte van 35, als enige en universele erfgenaam. Zelf kocht J.G.D. van Nievervaart aan de nrs. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, overige gedeelte 35. 17) Tevens vermelden we, dat Pieter in 1804 nog een huis met schuur te Poortugaal kocht.

Besluit: De tweede echtgenoot van J.G.D. van Nievervaart, te weten Willem Hendrik Dreux was voor wat de bezittingen van zijn eega betreft,

gehuwd met uitsluiting van de gemeenschap van goederen. 18) Deze onroerende goederen werden na de dood van J.G.D. van Nievervaart, haar tweede echtgenoot had reeds in 1830 het tijdelijke met het eeuwige verwisseld, door haar erfgenamen in veiling gebracht en kwamen terecht in het bezit van Mr. M.G. van Heel te 's Gravenhage. 19) Tenslotte weten we nog dat K.C. Dekker Czoon, wonende te Poortugaal, rentmeester van Albrandswaard was 20).

Noten bij: Pieter de Heere en ALBRANDSWAARD EN DE KIJVELANDEN.

1. Inventaris van archiefstukken der hoge heerlijkheid Albrandswaard, code 26 F 42, Gemeente archief Rotterdam.
Archief Albrandswaard: A. Stukken met betrekking tot den Albrandswaard. I. Acten van Algemeenen aard, nr. 11.
Inventaris voornoemd: Bijlage I, Overzicht der Heeren en Vrouwen van Albrandswaard, blz. 38, d.d. 1804.
2. Archief noot 1. B. Stukken met betrekking tot de Kijvelanden, XXXIV - Acten van landaankoop, nrs. 132, 133, 134, 135.
Idem E, Kaarten, nrs. 148 en 149.
3. Archief noot 1. A. XXVII - De Groene plaat, nr. 110.
4. J. van der Schaar - Woordenboek van voornamen, inventarisatie van de doopen roepnamen met hun etymologie, Utrecht/Antwerpen, 1964, blz. 19. De grondvorm van Albrand is Adelbrand, een tweestammige germaanse naam; uit Adel - "adel" (goed, voornaam geslacht) en -brand - "vlammend" (zwaard).
M. Schönfeld - Veldnamen in Nederland, Med. der Kon. Akad.v.Wetensch., afd. Letterkunde, Nieuwe reeks, dl. 12, nr. 1, Amsterdam, 1949, Hfst.XIV, Benoeming naar bezitter of gebruiker. Idem voor Kijvelanden, blz. 141, Hfst.XIV, uitweiding betr. namen betrekking hebbend op rechtsgebruiken en rechtsuitoefening.
5. J.W. Regt - Geschiedenis- en Aardrijkskundige beschrijving van den Zwijndrechtsen Waard, den Riederwaard en het land van Putten over de Maas, Zwijndrecht, 1848, blz. 251. Zie ook de "Kadastrale-kaart van het Eiland IJsselmonde, bevattende den Zwijndrechtschen Waard, Oude Rieder Waard en het land van Putten over de Maas, door J.A. Margadant, landmeter, tekenaar bij het Kadaster, 1848, Zwijndrecht, bij J.Boden. (Géographisch Etablissement, van F. Desterbecq) Schaal 1 : 25.000.
Inventaris noot 1. blz. 2. Ligging der hooge Heerlijkheid.
6. Archief noot 1. A. XXIX - nr. 112: extract uit het verbaal der zitting van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en van het Koninklijk Besluit van 21.8.1841, nr.110.
7. Zie J.W. Regt, noot 5, blz. 256. Predikanten die gestaan hebben in Poortugaal/Albrandswaard tijdens het leven van Pieter de Heere:
Dirk van der Leeuw; proponent, vertr. naar Zoetermeer, 1801-1805.
Na van 1805-1809 de gemeenten Zoetermeer en Wageningen gediend te hebben, zien we hem in 1809 verschijnen als predikant te Vlaardingen. Hij heeft daar tot zijn dood in 1825 gestaan. Zie P.G.Q.Sprenger van Eijk noot 4, hfst.I, lijst van predikanten d.d. 1809. blz.222.
Johannes Hartheuvel Hanssen; ber.van Vlissingen, emeritus geworden,1805-1810.
Gijsbert Romijn; ber.van Zuilichem en Nieuwaal, vertr. naar Bodegraven, 1810-1812.
Jan Camerman; proponent, vertr. naar Sommelsdijk, 1813-1815.
Willem Spieringh Hz.; ber.van Drunen en Nieuw Kuyk, vertr. naar Ouderkerk aan den IJssel, 1815-1822.
8. J.G.Kruisheer - De oorkonden en de kanselarij van de graven van Holland tot 1299, (diss.) 2 dln., in: Hollandse Studiën, 's Gravenhage/Haarlem, 1971, dl. II, blz. 250, nr. 37, d.d. 1201.
Volledige tekst: A.C.F.Koch - Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299; I. eind van de 7de eeuw tot 1222, 's Gravenhage, 1970, nr. 251.

De vidimus van 1287 dezer gift komt bij de archiefstukken voor, zie Inventaris noot 1 - Leenroerigheid, blz. 2.

9. A.G. de Groot - Zweder en Jacob van Gaasbeek in Zuid-Holland, in: Zuid-Hollandse Studiën, VIII, 1959.

10. Pieter Willemsz. van Holy verkoopt op 11.3.1609 zijn vaderlijk erfgoed aan Hugo Muijs van Holy, waarbij aangetekend moet worden dat er een verwantschapsrelatie tussen beiden bestond. De koop gaat niet door, omdat Pieters broer Willem Willemsz. van Holy en zijn zwager Cornelis Adriaensz. Jongh-knecht van het recht van naasting gebruik maken in 1609.

Zij verkopen op 27.3.1614 HOLY toch aan een bemiddeld man, nl. Dr. Joan Basius, advocaat bij het Hof van Holland, echter toch nog verwant met de eigenaars, welke verwantschap in onderscheid met de vorm in het Jaarboek 1965 van het Centraal Bureau voor Genealogie, dl. XIX, 's Gravenhage, blz. 209 en 217, op aanwijzing van schrijver dezes werd overgenomen in: A. Bijl Mz. - De voormalige heerlijkheid HOLY in Vlaardingen-Ambacht, Vlaardingen 1968, blz. 53.

Zie voorts: archief HOLY, noot 3, Inv.nr. 3: Register houdende afschriften van akten van koop, verkoop, overeenkomst e.d. 1610-29.

P.J. Westerdijk - Bijdrage tot de geschiedenis van de voormalige ridderhofstad HOLY onder Vlaardingen - Het inrijhek van HOLY, de Wapens, in: Tijdschrift van de Historische Vereniging Vlaardingen, nr. 4, sept. 1970, blz. 6, noot 12.

11. Inventaris, noot 1. Bijlage I, Overzicht der Heeren en Vrouwen van Albrandswaard, blz. 38, d.d. 7 juni 1779.

12. Archief noot 1. A. XXXI - Eigendomsbewijzen, nr. 124.

Catalogus van eene verkoop van de hooge Heerlijkheid Albrandswaard en de Kijflanden met aanbehoorende en Landerijen, gelegen onder de gemeenten Poortugaal, Hoogvliet en Pernis, welke zal gehouden worden ten overstaan van de notarissen Dalen & Lambert residerende te Rotterdam, in het lokaal der publieke verkoopingen aan de Geldersche Kade binnen Rotterdam. Veiling: dinsdag 7 Junij 1859. Toewijzing: Dinsdag 14 Junij 1859, telkens des Voormiddags ten 10 ure.

No. 1. De Hooge en Vrije Heerlijkheid Albrandswaard en de Kijflanden, gelegen aan de Oude Maas, tusschen de dorpen Poortugaal en Rhoon, onder de gemeente Poortugaal, voorheen ter leen gehouden van de Staten van Holland en West-Friesland, zich uitstreckende over al de landen in den polder Albrandswaard, in de binnen en buiten Kijvelanden, de Slobbergorzen en al de Landerijen daarbuiten gelegen tot in de Oude Maas, tusschen de Poortugaalsche haven en het Scheid van Rhoon, met deszelfs regten, praerogatieven en geregtigheden, zooals die van ouds zijn bekend en bezeten, en welke thans bestaan in:

- De Privatieve Jagt, verhuurd tot het jagtzaizoen van 1867 aan Frans Bakker te Charlois voor f 40 en 5 hazen 's jaars.

- De Privatieve Visscherij binnen de Heerlijkheid.

- De Privatieve Visscherij op de Oude Maas, waaronder de Zalmsteekvisscherij, bij het Kadaster der gemeente Poortugaal bekend in sectie C no. 340.

- Waarvan de Kantvisscherij is verhuurd voor f 4,-- 's jaars.

- Het Veer op Oud-Beijerland verhuurd voor f 12,00 's jaars.

- Drie Recognitiën te zamen groot f 2,25 's jaars, allen verschijnende in Mei van elk jaar.

- En het Regt van Collatie van een Predikant in de gemeente Poortugaal, gemeenschappelijk met de Heerlijkheid Poortugaal, behoorende aan de stad Schiedam. Zijnde na de vereeniging van Albrandswaard met Poortugaal, welke is vastgelegd bij Koninklijk Besluit van den 21 Augustus 1841, no. 110, bepaald dat bij collatie van een predikant de stad Schiedam twee keeren en de eigenaar van Albrandswaard eene keer de benoeming zal hebben.

No. 2. De Tienden of het Tiendregt van de Heerlijkheid Albrandswaard en de Kijflanden, bestaande van oudsher in 14 blokken, waarvan 7 binnen den Albrandswaardschen Zeedijk, genaamd: de Lange Zantel, de Korte Zantel, Heijntje Pernis, de Both, de Vogelpoel, de Hoogenwaard en de Nol,

en 7 blokken buiten den Albrandswaardschen Zeedijk, genaamd de Oud-, Middel- en Buitenkijflanden, de Slobbergorzen, de Geneverpolder, de Johannapolder en de Kooipolder, doch sedert eenige jaren in meerdere percelen verpacht, en aan welk tiendregt zijn subject al de landen onder de voormelde Heerlijkheid ressorterende.

De gemiddelde jaarlijksche zuivere opbrengst dier Tienden over de laatste 15 jaren, na aftrek der twee voordeeligste en der twee nadeeligste jaren, zooals die door de laatste eigenaresse is genoten, bedraagt circa f 1700,00, doch wordt daarbij opgemerkt, dat de percelen Bouw- of Tuinland, gelegen in den polder Albrandswaard, kadaster sectie C, nrs. 45 tot en met 49, 156, en 157, alsmede de geheele Johannapolder, uitmakende de na te beschrijven percelen nrs. 3, 23 en 36, zijn verhuurd Tiendvrij tot de tijdstippen welke bij de beschrijving dier goederen zullen worden opgegeven, welke vrijdom door den koper van het Tiendregt moet worden gestand gedaan en voorts, dat aangezien de laatste eigenares der Tienden tevens in eigendom behoorden, al de hierna te melden landen, de opbrengst van het Tiendregt over die landen is geweest zonder eenige aftrek voor grondbelasting.

13. J.Ph. De Monté ver Loren, noot 9, hfst. I, blz. 131. Het collatierecht was het recht om de pastoor - na de reformatie de Hervormde Predikant - van een in de heerlijkheid gelegen kerk aan te mogen wijzen. Was de kerk door de bureu van de parochie gesticht, dan had men samen het collatierecht.
- 13a. Archief noot 1, XIII. Veer op Beijerland, nr. 64, en: XIV. Vischrecht, nr.67.
14. Zie J.W. Regt, noot 5, blz.251.
15. Zie J.W. Regt, noot 5, blz. 4.
16. Pieter de Heere testeerde op 29.3.1811 te Breda voor notaris François Anne de la Rivière; gepasseerd 16.10.1815 door de Ontvanger Pels Rijcken te Breda.
17. Het gebied was kadastraal als volgt gelegen:
Poortugaal, sectie C. nrs. 6, 8, 9, 11, 24, 25, 45 t/m 49, 76, 82 t/m 84, 92, 101, 102, 117 t/m 121, 135 t/m 138, 143 t/m 145, 156, 157, 171, 172, 221, 240, 241, 245 t/m 247, 251 t/m 253, 259 t/m 263, 267 t/m 290, 292 t/m 318, 320 t/m 337, 340, 370, 371, 375 en 376.
Hoogvliet, sectie B. nrs. 70, 152 en 153.
Pernis, sectie A. nr. 189.
Archief noot 1, XXI. Transportacten nr. 96.
18. Krachtens huwelijkscontract d.d. 20.6.1817 voor notaris Gerardus Telders te Dordrecht.
19. Inventaris, noot 1. Inleiding, blz. 1, tevens blz. 43.
Op 14.6.1859 werd Mr. Marin Gerard van Heel uit 's Gravenhage voor f 145175,00 eigenaar van de Albrandswaard en Kijflanden, precieser van de Catalogusnummers 1 t/m 36.
20. Test. J.G.D. Dreux-van Nievervaart, d.d. 27.2.1858 Rotterdam voor notaris P.G. Dalen; vgl. noot 28 bij hfst. II.

V. Pieter de Heere en STEENHUIZEN.

In 1808 kocht Pieter de Heere tenslotte de ridderhofstad STEENHUIZEN en wel van Cornelis van der Swet, welke deze ridderhofstad slechts een kleine vier jaar in eigendom had 1). In de 17de eeuw was er al eens een genealogische relatie van HOLY en STEENHUIZEN geweest, nl. toen Cornelis Pietersz. Holy sr. (een zoon van Pieter Willemsz. Holy, een tijd lang samen met zijn broer Willen Willemsz. eigenaars van HOLY), huwde met Maertge Cornelisdr., wonende op "Steenhuysen" 2).

Beschrijving: de voormalige ridderhofstad STEENHUIZEN was gelegen in de Holiërhoekse Polder in Vlaardinger-ambacht. Het kompleks lag aan de Kothelweg ca. 1000 meter buiten de bebouwing van Vlaardingen 3) en was door een lange oprijlaan met deze weg verbonden.

Deze laan kruiste daarbij een van de takken van het krekken- en afwateringsstelsel van de Vlaarding 4). In de middeleeuwen was STEENHUIZEN strategisch gelegen in het laaggelegen 4a) polderland, verbonden met één toegangsweg met

de Kethelweg die eens de funktie vervulde van zeedijk, en achter een tak dus van de watering de Vlaarding 5)

Het kompleks omvatte naast het daartoe behorende land, dat in de loop der tijden in onvang schommelde tussen de 27 tot 33 $\frac{1}{2}$ morgen, een woontoren en een boerenwoning met schuur, hooibergen, boomgaarden en singels, en vertoont dus wat opbouw betreft veel overeenkomst met de hiervoor besproken ridderhofstad HOLY.

Gerechtelijk en bestuurlijk ressorteerde STEENHUIZEN onder de hoge heerlijkheid Vlaardinger-ambacht.

De ruïne van de woontoren van STEENHUIZEN bleef tot 1801 aanwezig; toen liet de toenmalige eigenaar, Krijn Benhoorn (bouwman te Charlois) die afbreken en tot in de grond vernietigen 6), een parallel dus met het lot dat HOLY's woontoren in 1860 zou treffen.

Toponymie: de naamsverklaring van STEENHUIZEN spreekt voor zichzelf. In de middeleeuwen was het gegeven, dat een huis van steen was opmerkelijk genoeg om zo'n huis de benaming "Stienhuys" te geven; zo ook in ons geval, daar toen verreweg het merendeel aan bebouwing van hout en leem werd opgetrokken (vgl. de stinsen in Friesland).

Wapen: het wapen van de ridderhofstad STEENHUIZEN gaf te zien: in goud twee gouden vogelpoten, elk met een zilveren vleugel 7).

Leenroerigheid: de eerst bekende vermelding van STEENHUIZEN dateert uit het begin van de 14de eeuw als we graaf Willem III van Holland zijn klerk Willem van Brawode met het "Stienhuys" zien belenen 8). Daarvoor was het eigendom van Wouter van Loosduinen. Via Aernout van den Dorpe komt STEENHUIZEN in het bezit van Willem van Duvenvoirde en na hem aan de Van Polanen's en dat schijnt het moment geweest te zijn dat STEENHUIZEN leenroerig wordt, een en ander met de kennelijke bedoeling het goed in de familie te houden 9).

In laatste instantie luidde de omschrijving van het leenverband dat het goed vanouds leenroerig was aan de huize van Naaldwijk en Polanen; het leenverband eindigde evenals we bij HOLY reeds gezien hebben op het allerlaatst van de 18de eeuw.

Grondbezit: tijdens de periode dat Pieter de Heere eigenaar van Steenhuizen is, 1808-1815, zien we in de verschillende inventarisnummers van het meergenoemde archief van Holy een aantal stukken die allemaal gaan over de koop van STEENHUIZEN door Pieter de Heere van Holy van zijn voorganger Cornelis van der Svet, en verder over het financiële aspekt dienaangaande 10).

Besluit: na Pieter de Heere kwam het goed STEENHUIZEN in het bezit van zijn vrouw, die dus voor de tweede maal huwde en wel met W.H. Dreux. Na de dood van J.G.D. Dreux-van Nievervaart, die eveneens haar tweede echtgenoot overleefde, belandde het in een aantal opeenvolgende geslachten van boeren met als laatste: Oosthoek.

Noten bij: Pieter de Heere en STEENHUIZEN.

1. Zie voor een duidelijk overzicht van een aantal aspekten van STEENHUIZEN: J. Belonje - De ridderhofstad Steenhuizen in Vlaardingerambacht - in: Zuid-Hollandse Studiën, dl. IV, Voorburg 1954, blz. 143-164. Zie voor 1808 blz. 158.
2. Privé-archief J. Couwenhoven, Hollandsche Bading. Ook het huismerk van "Maertgen Cornelis, wonende op Steenhuysen" is bekend. Zie voor Maertgen's vader: C. Hoek - De voormalige hofstad Steenhuizen in Vlaardingerambacht - in: Ons Voorgeslacht, febr. 1965, jrg. 20, no. 130, blz. 40-42.
3. A. Knottenbelt - Geschiedenis van een Polder in het Hoogheemraadschap van Delfland - Vlaardingen 1920, blz. 301, waar sprake is van: gelegen aan

- den Vlaardingschen weg even voorbij de laan van Het Nieuwland.
De kort vóór 1920 gebouwde woning, aldus Knottenbelt, bouwtijd is ca. 1914, waar D.P. Oosthoek boerde, stond op de laan van Steenhuizen en wel aan het begin daarvan aan de Kethelweg.
4. P.J. Westerdijk - De Vlaarding - in: T.H.V.V., nr. 9, nov. 1971, blz. 2. Zie voor de algehele situering b.v. het blad nr. 22 van de kaart van Cruquius van het Hoogheemraadschap van Delfland, schaal 1:10.000 van de uitgave van 1712, of 1750 = kaart 2 in boven vermeld nummer van T.H.V.V.
 - 4a. Over de oorzaken van dat - laaggelegen - zijn wil ik speciaal aanbevelen T. Edelman - Bijdrage tot de historische geografie van de Nederlandse kuststrook - Rijkswaterstaat-serie 14 maart 1974, 's-Gravenhage.
 5. Op 25.3.1317, is "Vrouwendaghe in Hertie", of de vijftiendste van de lentenaand, schenkt graaf Willem III van Holland aan zijn klerk (sekretaris) Willem van Brawode het "Stienhuys mid XXVII morgen Landts ende rietbute dike, ende die meente in 's Nuweland, die daar toe hooirt in 't Ambocht van Vlaardingen", tussen Vlaarding en Kethelweg dus. Met Vlaarding wordt hier bedoeld de noordelijke hoofdtek van het kreken- en afwateringsstelsel vervat onder de noemer De Vlaarding en/of Oude Vlaarding. Vgl. hiertoe: a) Frans van Mieris - Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland - Leyden 1753-1756 (4 dln. fol.) II, 170 en 171; b) P.G.Q. Sprenger van Eijck - Geschiedenis en Merkwaaardigheden der Stad Vlaardingen - Rotterdam 1832, blz. 319; c) J. Ph. De Monté ver Loren - De historische ontwikkeling van de begrippen bezit en eigendom in de landsheerlijke rechtspraak over onroerend goed in Holland - (proefschrift) Utrecht 1929, blz. 189-191. Over die problemen met Willem van Brawode in die 14de eeuw hoop ik binnen afzienbare tijd in een aparte beschouwing uitgebreid terug te komen; d) J. Belonje - noot 1, blz. 147 en 148 en noot 1 op blz. 148; e) P.J. Westerdijk - noot 4, blz. 2-8 plus 3 kaarten.
 6. A. Knottenbelt, noot 3, blz. 301.
J. Belonje, noot 1, blz. 159.
Zie voor de resultaten van het archeologisch onderzoek o.a.: C. Hoek - Verslagen van de afdeling Oudheidkundig Onderzoek, Gemeentewerken Rotterdam, 1969 betreffende Vlaardingen, blz. 12, alsmede idem, 1972, betr. Vlaardingen, blz. 22-24.
 7. P.G.Q. Sprenger van Eijck, noot 5, blz. 321. Zie ook: A.J. van der Ma - Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden - Gorinchem 1847, dl. 10, blz. 703.
 8. Zie het eerste deel van noot 5.
 9. C. Hoek - noot 2, blz. 33 en 34.
De verdere lotgevallen van STEENHUIZEN tot in de 19de eeuw, zie C. Hoek voornoemd, blz. 35-43 en J. Belonje, noot 1.
 10. G.A.V., archief Holy, inv. nr. 1, d.d. 16.5.1804: Vlaardinger-ambacht; transportbrief van Steenhuizen van Cornelis van der Swet op Pieter de Heere van Holy, d.d. 2.5.1808 en in verband hiermede de akte van idem-niteit (schadevergoeding) t.b.v. Arend van der Burg te 's-Gravenland. Idem, inv. nr. 9, d.d. 28.3.1808; kopie konditiën en voorwaarden voor Steenhuizen, op 31.3.1808 gekocht door Pieter de Heere te Dordrecht. Idem, inv. nr. 25; stukken over Steenhuizen 1804-1818. Idem, inv. nr. 28, d.d. 2.4.1808; stukken betreffende de financiën en belastingen: twee kwitanties van Pieter de Heere, ontvangen door "Cornelis van Zwet".
Idem, inv. nr. 9, d.d. 2.5.1808: Vlaardinger-ambacht; transportbrief van Steenhuizen van Cornelis van der Sweth aan Pieter de Heere van Holy, n.a.v. konditiën van publieke veiling d.d. 27.3.1808.
Idem, inv. nr. 1, d.d. 17.3.1809; brief van de sekretaris van Vlaardinger-ambacht J.L. van Waning aan Pieter de Heere te Dordrecht betr. de koop van Steenhuizen en het vrijmaken van de schulden daarop.

VI. Fragment genealogie De Heere en aanverwante geslachten 1).

Het zal hier de opzet zijn om uitgaande van Pieter de Heere, heer van HOLY, ALBRANDSVAARD en STEENHUIZEN, in de tijd terugverkend een aantal gegevens te vermelden, waardoor enkele personen uit het geslacht De Heere welke nu slechts fragmentarisch bekend zijn, op een wat duidelijker plaats in de genealogie terecht komen. Tevens zullen daarbij enkele bronnen voor verder onderzoek vermeld worden.

Geenszins kon door mij naar volledigheid gestreefd worden, doch dit moet mij vergeven worden daar ik deze bijdrage vooral ook met het oogmerk geschreven heb (en dat is tevens mijn eksklus voor de lang uitgevallen titel van deze bijdrage), om hen die belangstelling bij het onderwerp van beschouwing gekregen hebben of reeds anderszins hadden, materiaal te leveren, waarin zoveel mogelijk kanten van de zaak, ook in de vorm van bronvermelding, belicht zouden worden.

1. PIETER DE HEERE: ged. 27.2.1768 Dordr., zoon v. Jan de Heere en Johanna Smits (volgen 2), overl. 6.8.1815 Dordr., gebr. 10.8.1815 Dordr. (Grote Kerk). Test. 29.3.1811 Breda. Pieter huwt 18.4.1797 (inschr.31.3.1797) Dordr. met JOHANNA GERARDA DIDERICA VAN NIEVERVAART, dochter van Martinus Adrianus van Nievervaart en Regina van Kessel (volgen 2a), geb. 24.3.1773 Dordr., overl. 30.10.1858 R'dam. Test. 27.2.1858 R'dam. Zij huwt 2de maal W.H.Dreux, 17.7.1817 Dordr. (volgt 3). Pieter had geen kinderen.
2. JAN DE HEERE: geb. ca. 1732 (noot 2) Dordr., zoon v. waarsch.(noot 3) van Jan de Heere jr. en Maria Eversdijk (volgen 4), begr. 30.1.1799 Dordr. (Grote Kerk). Jan huwt waarsch. juni 1753 Waalwijk (ondertr. 19.5.1753 Dordr.) met JOHANNA SMITS, geb. ca. (noot 2.) 1728 Waalwijk, dochter v. waarsch. (noot 4) Pieter Smits en Helena van Dam (volgen 5.) Betr. 1.12.1803 Dordr. (Grote Kerk), test. 7.4.1800 Dordr. Het echtpaar Jan de Heere en Johanna Smits had waarsch. maar één zoon, nl. Pieter (vgl. test. van zijn moeder).
- 2a. MARTINUS ADRIANUS VAN NIEVERVAART: ged. 15.6.1738 Dordr., zoon v. Jan Nievervaart en Maria van der Pijpe, overl. 22.3.1807 Dordr. Hij huwt 2.11.1767 Dordr. met REGINA VAN KESSEL, ged. 7.3.1743 Dordr., dochter v. Hendrik van Kessel en Antonia van den Bogaart, begr. 11.9.1807 Dordr. Het echtpaar Martinus Adrianus van Nievervaart en Regina van Kessel liet te Dordr. de volgende kinderen dopen: 1. Maria, 6.8.1768 (volgt 2b); Hendrik, 23.8.1769 (volgt 2c); 3. Anthonia, 9.10.1770; 4. Regina, 23.9.1771; 5. Johanna Gerarda Diderica, 24.3.1773 (zie: 1. Pieter de Heere); 6. Jan, 10.5.1775 (volgt 2d); 7. Regina, 1.3.1777; 8. Ida Bernardina Cornelia, 2.5.1779 en 9. Cornelis Melchior, 6.2.1781.
- 2b. MARIA VAN NIEVERVAART huwt Mr. DAVID JOAN MOI en kregen als kinderen: 1. Idalie Constantia; 2. Maria Martina Adriana, zij huwde Johannes Baptista Crol, geb. 29.3.1806 Nieuwenhoorn, overl. 5.3.1869 R'dam, kinderen (noot 5.): a. Willem Jacob; b. Petronella Johanna Elisabeth; c. David Joan; d. Ida Constance Henriëtte; e. Wilhelmina Hendrica; f. Johannes Baptista; g. Johannes Gerardus Diederikus en h. Maria Isaäca; 3. Reine Antoinette, huwt Ds. Adam Visch, kinderen: David Joan en Maria.
- 2c. HENDRIK VAN NIEVERVAART: (noot 5), kinderen: 1. Cornelia Melchiora Antonia; 2. Johanna Gerarda Diderica; 3. Maria Wilhelmina Carolina en 4. Maria Hester.
- 2d. JAN VAN NIEVERVAART, huwt GERTRUYDA MARGARETHA GOLDBACH, kind: Mr. Pieter Johan, geb. 6.3.1808 Dordr., ged. 10.4.1808 Dordr., welke zelf als kinderen had: Jan en Anne.
3. WILLEM HENDRIK DREUX: (noot 6.), ged. 25.2.1752 R'dam, zoon v. Jacobus Johannes Dreux en Bernardina Engelen (volgen 6.), overl. op HOLY, Vlaardinger-Anbacht, test. 23.1.1818 R'dam (noot 7.). Willem Hendrik huwt: a. 6.1.1782 (ondertr.23.12.1781) R'dam (Geref.Kerk) met AGATHA VAN DEN ABEELE, ged. 30.1.1755 R'dam (Geref.Kerk), dochter van Jan van den Abeele en Suzanna de Vries; b. 17.7.1817 (1ste gebod 29.6., 2de

gebod 6.7.) Dordr. met J.G.D. VAN NIEVERVAART (zie: 1. Pieter de Heere).
Het echtpaar W.H. Dreux - J.G.D. v. Nievervaart had geen kinderen (noot 8).

4. JAN DE HEERE: blijkens aantek. bij zijn huw. met Maria Eversdijk reeds
gehuwd geweest en al weduenaar. Jan huwt 1726 (ondertr. 23.8. Dordr.) met
Maria EVERSDIJK, ged. 29.1.1704 Goes, dochter v. Johannes Eversdijk en
Suzanna Voordamme (noot 9), begr. 7.11.1757 Delft. Jan en Maria hadden
(mogelijk betr. 4b) meerdere kinderen (volgen 4a en 4b - zie ook 4c).

4a. HUYBERT JAN DE HEERE: ook wel Mr. Huybert Johan genoemd, geb. 5 of 8.4.
1731 Dordr. (noot 10), zoon v. Jan de Heere junior (weduenaar) en Maria
Eversdijk (zie boven) overl. febr. 1777 (noot 11). Huybert Jan huwt
JACOBA FREDERIKA NEMEGHEER, geb. 14.7.1733, moeder is J.W. Helvetius,
overl. 20.9.1798, begr. waarsch. evenals haar echtgenoot te 's-Graven-
polder waar zij een hofstede hadden (noot 12). Test. 13.3.1778 Goes
(noot 13), waarin ook haar neef Pieter van den Uitvlugt, assistent op
Batavia en haar broer Zachéus Maximus Nemegeheer, gecommiteerde in "de
kleine winkel" op Batavia, vermeld worden, Huybert Jan had zijn geluk
in de Oost beproefd: 1752, onderkoopman en resident v. Camron in Perzië;
1754, koopman en 1ste resident v. Palembang; 1758, opperkoopman en 1763
gerepatrieerd (noot 14). Zo kwam hij met zijn vrouw in Goes terecht, de
geboortestad van zijn moeder, en werd aldaar op 22.9.1764 poorter (noot
15). Op 29.9.1764 schutter v.d. Edele Busse en 6.10.1764 pensionaris
honorair van Goes (noot 16), wat hij bleef tot 1769. als zodanig zien
we hem als gedeputeerde v.d. stad Goes in de Staten v. Zeeland te Middell-
burg. Op 24.6.1769 schepen v. Goes, resp. 1769/70 en 1770/1771 benevens
1772/1773 en 1773/1774. Eind 1774 werd hij in een kwestie met een buiten-
echtelijk kind gewikkeld, wat kennelijk een einde maakte aan zijn ambte-
lijke loopbaan (noot 17).

4b. SUSANNA DE HEERE: zij wordt vermeld in het testament van J.F. Nemegeheer
(zie 4a) als de moeder van één van haar twee "eenige en universele erfge-
namen". Susanna was gehuwd met JAN VAN BREDA, makelaar te Dordr., en had
een dochter Maria, de bewuste enige en universele erfgenaam, welke gehuwd
was met Jan van der Bank, apotheker te Dordr.

4c. Apart voeg ik nu in: GERRIT DE HEERE. Hij leek in eerste instantie een
broer van Huybert Jan voornoemd. Hij komt voor als een de Heere in enkele
bronnen doch bij nader onderzoek blijkt hij een de Heer (zonder -e-) te
zijn en hoogstwaarschijnlijk is hier de Heer niet identiek met de Heere.
Gerrit wordt in de kerk v. Neder-Hardinxveld en Giessendam, ged. 29.11.1744
als zoon v. Bastiaan de Heer en Eleuntje Gerritsdr. Vendelo (noot 18).
Op 30.12.1769 poorter v. Goes (noot 18). Gerrit huwt 29.5.1771 Goes (on-
dertr. 4.5.) Maria Sterkenrooij en liet een achttal kinderen, te Goes
dopen: a. Aponia, 7.2.1772; b. Logier, 1.5.1774; c. Bastiaan, 28.4.1776;
d. Dirk, 28.4.1776; e. Magdalena, 5.7.1778; f. Dirk, 10.3.1780; g. Dirk,
28.12.1783 en h. Aaltje, 28.12.1785. De namen van deze kinderen wijzen
duidelijk op hun grootouders alsmede op die van hun oom, Dirk, en tante,
Aaltje (noot 19). Mogelijk is Gerrit identiek met de Gerrit de Heere die
ca. 1770 schout, baljuw en sekretaris van het eiland Rozenburg, alsmede
welgeboren man van Delfland is (noot 20), wat helaas moeilijk is vast te
stellen aangezien de gegevens omtrent het kollege van baljuw en welgeboren
mannen van Delfland in het oudste rechtboek van Delfland pas beginnen te
verschijnen vanaf 1776 (noot 21).

5. PIETER SMITS: (vgl. noot 4) Functies: schepen, burgemeester, diaken (1742),
kademeester en beurtschipper (noot 22). Pieter huwt de weduwe HELENA VAN
DAM (waarsch. uit Gorinchem), eerder geh. met Pieter Schut, dochter v.
Antonie van Dam en Johanna de Gelder. Mogelijk is Cornelis Smits die in
1755 uit Waalwijk vertrekt met onbekende bestemming een zoon van Pieter
voornoemd.

6. JACOBUS JOHANNES DREUX: geb. Arnhem, op 21.7.1740 poorter v. R'dam, begr.
3.10.1788 R'dam (Franse Kerk), test. 27.10.1745 R'dam (noot 23) voor not.
François van Lier. J.J. Dreux was mr. zilversmid. Hij huwt 20.10.1743

- (aangetek. 6.10) R'dam (Geref. Kerk) met BERNARDINA ENGELIN, geb. Arnhem, begr. 17.8.1759 R'dam (Franse Kerk). Dit echtpaar liet te R'dam de volgende kinderen gereformeerd dopen: a. Jacoba Hendryna, 25.6.1744 (volgt 6a); b. Piter, 31.10.1745, begr. 31.12.1745 R'dam; c. Apollonia, 9.4.1747 (volgt 6b); d. Petrus, 17.1.1751 (volgt 6c); e. Willem Hendrik (zie 3. W.H. Dreux); f. Simon Cornelis, 14.3.1756 en g. Jacobus Bernardus, 27.7.1759, begr. 28.8.1761 R'dam.
- 6a. JACOBA HENDRYNA DREUX: ged. 25.6.1744 R'dam, huwt: a. 26.10.1788 (aanget. 12.10.) R'dam (Geref. Kerk) met ADRIANUS KLAASZ. DEKKER, weduwnaar uit Papendrecht; b. 20.10.1793 (aanget. 6.10) R'dam (Geref. Kerk) met GERRIT KNIJN, weduwnaar uit R'dam.
- 6b. APOLLONIA DREUX: ged. 9.4.1747 R'dam, huwt 3.8.1766 (aanget. 20.7.) R'dam (Geref. Kerk) met ANDRIES VAN KLEYSMA uit R'dam.
- 6c. PETRUS DREUX: ged. 17.1.1751 R'dam, huwt: a. te Amsterdam, aangetekend 9.7.1775 R'dam, attestatie A'dam 23.7.1775, beide data Geref. Kerk, met SOPHIA CHARLOTTE DOU(W)MAN; b. 26.11.1786 R'dam (Geref. Kerk), aangetek. 12.11.1786, met CATHARINA ELISABETH BOSSEMEYR, afkomstig uit het graafschap Tecklenburg. Petrus overl. te Kuyk vóór 1818 (noot 24). Petrus krijgt in zijn beide huwelijken de volgende kinderen en liet dezen gereformeerd dopen: a. Johanna Elisabeth; b. Jacoba Hendrina; c. Jacobus Bernardus, ged. 2.12.1783 R'dam, begr. 8.12.1783 R'dam; d. Barendina Johanna Jacoba, ged. 15.7.1787 R'dam; e. Wilhelmina Agatha, ged. 19.10.1788 R'dam, begr. 19.4.1790 R'dam; f. Cornelia Johanna, ged. 24.1.1790 R'dam, begr. 15.10.1790 R'dam; g. Johanna Cathrina, ged. 24.1.1790 R'dam; h. Wilhelmina Agatha, geb. 12.11.1791, ged. 20.11.1791 beide data R'dam; i. Johanna Cornelia, geb. 1790 R'dam, overl. 20.8.1792 R'dam, begr. 22.8.1792 R'dam.
7. Tot besluit worden nog een drietal zaken vermeld: a. niet meer of moeilijk na te gaan is of de Jan de Heere die in 1704 voorkomt als beleder van het Vettewariërgilde te Middelburg 25) mogelijk de vader kan zijn van: 4. Jan de Heere (jr.); b. Vrij na-verwant aan Jan de Heere uit Middelburg kan zijn een zekere Gerrit de Heere waarvan we het volgende weten: Den Wel Edele Heer Gerrit de Heere, in zijn leven Extra Ordinri. Raed van Nederlands India, Gouverneur van 't Eyland Ceylon de Caste Madure Ext obiit Colombo den 26en Novembr. Ao. 1702 out 45 Jaaren 8 m. en 26 dagen 26).
Gerrit moet dus. ca. 1.3.1658 geboren zijn; c. Tot in de 20ste eeuw komen nog De Heeres voor in de Onmiddellijke omgeving van Goes, zie b.v.: C. Philipse en J.C. de Groene-Wemdinge, zoals het was... - Zierikzee 1972, blz. 138, hofstede van Jan de Heere aan de Noordelijke Louterweg (1912), en blz. 140, hoeve van de fam. De Heere (1911) met verscheidene leden van die familie ervoor afgebeeld.

Noten bij: Fragment genealogie De Heere en aanverwante geslachten.

1. Ter sprake komende geslachten: Abeele, van den; Bank, van der; Bogaart, van den; Dou(w)man; Bossemeyr; Breda, van; Crol; Dam, van; Dekker; Dreux; Engelen; Iversdijk; Gelder, de; Goldbach; Heer, de; Heere, de; Helvetius; Kessel, van; Kleysma, van; Knijn; Kolaris; Linde, van de; Hom; Nemegheer; Nievertvaart, van; Pijpe, van der; Uitvlugt, van den; Schagen, van; Schut; Smits; Sterkenrooij; Vendelo; Visch; Voordamme; Vries, de.
2. Berust op een aantekening bij zijn begrafenisakte.
3. Stoelt op mijn veronderstelling, dat hij dezelfde is als de Jan de Heere die als een van de "eenige en universele erigenamen" voorkomt in het testament van J.F. Nemegheer, weduwe van Huybert Jan de Heere (dan dus een broer van Jan voornoemd), van 13.3.1778 te Goes. N.B. bij ondertrouw Jan de Heere en Johanna Smits geen vermelding van de ouders.
4. Volgens de archivaris van Waalwijk, kan mogelijk in aanmerking komen als vader van Johanna een zekere Pieter Smits die gehuwd was met Helena van Dam. Volgens het C.B.v.G. van 's-Gravenhage komt als enige lidmaat v.d.

- Herv. Gemeente van Waalwijk in de periode 1733-1888 voor een Pieter Smits welke behuwd was met Lijntje van Dam. Tevens wordt vermeld dat Johanna in 1753 naar Dort is vertrokken.
5. Zie test. J.G.D. Dreux-van Nievervaart van 27.2.1858 R'dam, not. P.G. Dalen, welk testament nog vele andere gegevens van de hier in het kort genoemden verschaft! o.a. in een toevoeging (art.38) op 10.3.1858.betr. een legaat voor Hendriks dochters nr. 2. J.G.D. en J.H.V.C.
 6. Zie evenals voor zijn tweede vrouw J.G.D. van Nievervaart en haar verwanten: T.H.V.V., nr. 8, juni 1971, blz. 9-11.
 7. G.A. Rotterdam, not.prot., inv. nr. 324/93-100.
 8. Zie T.H.V.V., noot 6, blz. 9 en 13, noot 12 aldaar.
 9. Zie voor het geslacht Eversdijk te Goes: A.W.E. Dek - Het geslacht Eversdijk uit Goes - in: Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie en het Iconografisch Bureau, den Haag 1973. dl. 27, blz. 272-293.
 10. Blijkens de stadsrekeningen van Goes, geb. 5.4.1731 Dordr. Volgens G.A. Dordr., geb. 8.4.1731 Dordr. Hubertus Johannes de Heere.
 11. De Navorscher 1893, blz. 497.
 12. Verschillende gegevens mocht ik, door bemiddeling van de archivaris van Goes die zichzelf ook verre van onbetuigd liet, putten uit de tekst van een lezing van een van zijn medewerkers: H. Uil - Een stadsarchief als genealogische bron - lezing 23.2.1974 voor de afd. Zeeland v.d. Ned. Geneal. Ver. Voor geb. jaar van J.F. Nemegeer en de naam van haar moeder zie de stadsrek. van Goes. Zie voor de hofstede het test. noot 13: "... alhier woonachtig, dog residerende op haar Ede. hofstede onder 's-Gravenpolder in desen eilande,..." - 's Gravenpolder ligt even ten zuiden van Goes.
 13. G.A. Goes: Inv. Lasonder nr. 2280, aktenr. 187, notaris Cornelis Dijkwel Hz.
 14. De Navorscher, noot 11.
 15. B. Boogaart - Het Poorterboek te Goes - in: De Wapenheraut 1903, blz. 104 en H. Uil noot 12.
 16. H. Uil, noot 12 en De Navorscher, noot 11.
 17. H. Uil, noot 12 schetst het gehele verloop van deze voor Huybert Jan zo delikate kwestie. Het buitenechtelijke kind werd geb. 22.12.1774 Goes, ged. 24.3.1775 Goes als Huberta Johanna (!) en had als moeder de ongehuwde Martina Kolaris. Martina huwde 21.7.1779 Goes Cornelis van Schagen. Op 9.11.1803 huwde Huberta Johanna de Heere (!) met Maarten van der Linde; zij overl. 5.11.1816 Goes als visvrouw.
 18. A.R.A., via klappers v.h. Zuid-Hollandse platteland. Vgl. B.Boogaart, noot 15, blz. 137.
 19. A.R.A., noot 18, gedoopt in de kerk van Neder-Hardinxveld en Giessen-dam; 21.9.1748, Aaltje en 23.7.1754 Dirk, kinderen dus van Bastiaan de Heer enz. Vgl. A. Bijl Hzn.-De voormalige heerlijkheid Holy te Vlaardingen - Nieuwe Vlaardingsche Courant 1956 (16 en 24.4., 4 en 11.5, 22.6, 6,16, 20 en 17.7 en 6.8.1956 t.o.v. Pieter de Heere:... zoon van Pieter de Heer(e) en Aplonia van Ouwerkerk. (Pieter de Heere: ged. 25.8.1767 R'dam, Ned. Herv. Kerk).
 20. De Navorscher, noot 11.
 21. A.R.A., rechterlijk archief van Delfland, inv. nr. 2, generkt A.; in het eerste gedeelte komt onder de welgeboren mammen Gerrit de Heere niet voor, wat dan zou kloppen met het gegeven dat hij vanaf 1770 poorter van Goes is (vgl. noot 18, B. Boogaart).
 22. Mededeling van de archivaris van Waalwijk. Zoals bekend is het archief van Waalwijk bij een brand in
 23. G.A. R'dam: Not. Arch., prot. nr. 2789/167-169.
 24. Vgl. test. Willem Hendrik Dreux, noot 7, fol. 98.
 25. Fiche 21 F van het C.B.v.Genealogie, 's-Gravenhage, waar ook vermeld wordt, dat het wapen van Jan voorkomt in het Wapenboek van het Vettevariërgilde in het Stadhuis te Middelburg. Een en ander schijnt helaas in 1940 verbrand te zijn. Zie ook: De Navorscher 1893, blz. 497, en W.S.Unger - De Archieven der Gilden en Beurzen, Archief der gemeente Middelburg - Middelburg 1930, blz. 69 en 70.

26. R.P. van den Bosch - Neerlands Verleden uit Steen en Beeld, gedenktekenen en grafgestichten uit den vroegeren en lateren tijd (bijeengezameld en uitgegeven door R.P. van den Bosch, gepensioneerd Hoofd-Commissaris bij het Ministerie van Koloniën) - Schiedam (H.A.H. Roelants) 1901, blz.291.

Als bron in dit werk wordt genoemd: Lapidarium Zeylanicum: Being a collection of monumental inscriptions of the Dutch churches and churchyards of Ceylon, by Leopold Ludovici, M.R.A.S. Editor, Ceylon Examiner etc., J. Maitland & Co., Colombo 1877; hierin grafschriften en wapens.

<u>INHOUDSOPGAVE</u>		<u>blz.</u>
I.	Inleiding	14
	Noten	17
II.	Iets naders over het leven en werken van Pieter de Heere	19
	Noten	24
III.	Pieter de Heere en HOLY	25
	Beschrijving	25
	Toponymie	26
	Wapen	27
	Leenroerigheid	27
	Grondbezit	28
	Besluit	28
	Noten	29
IV.	Pieter de Heere en ALBRAANDSWAARD EN KIJVELANDELEN	
	Tijd-Schrift nr. 16	3
	Beschrijving	3
	Toponymie	3
	Wapen	3
	Gemeente ALBRAANDSWAARD	3
	Kerkelijke toestand	4
	Leenroerigheid	4
	Heerlijke rechten	4
	Rechtspraak	4
	Grondaankopen	5
	Besluit	5
	Noten	6
V.	Pieter de Heere en STEENHUIZEN	8
	Beschrijving	8
	Toponymie	9
	Wapen	9
	Leenroerigheid	9
	Grondbezit	9
	Besluit	9
	Noten	9
VI.	Fragment genealogie De Heere en aanverwante geslachten 1)	11
	1. Pieter de Heere - Johanna Gerarda Diderica van Nievervaart	11
	2. Jan de Heere - Johanna Smits	11
	2a. Martinus Adrianus van Nievervaart - Regina van Kessel	11
	2b. Maria van Nievervaart - Mr. Joan Mom	11
	2c. Hendrik van Nievervaart	11
	2d. Jan van Nievervaart - Gertruyda Margaretha Goldbach	11

	Tijd-Schrift nr. 16.	blz.
3. Willen Hendrik Dreux - Agatha van den Abeele - J.G.D. van Nievervaart	"	11
4. Jan de Heere - Maria Eversdijk	"	12
4a. Huybert Jan de Heere - Jacoba Frederika Nemegeer	"	12
4b. Susanna de Heere - Jan van Breda	"	12
4c. Gerrit de Heer(e) - Maria Sterkenrooij	"	12
5. Pieter Smits - Helena van Dam	"	12
6. Jacobus Johannes Dreux - Bernardina Engelen	"	12
6a. Jacoba Hendryna Dreux - Adrianus Klaasz. Dolker - Gerrit Knijn	"	13
6b. Applonia Dreux - Andries van Kleysma	"	13
6c. Petrus Dreux - Sophia Charlotte Bou(w)man - Catharina Elisabeth Bosseneyr	"	13
7. Een Jan de Heere en een Gerrit de Heer(e) en 20ste eeuwse De Heeres in Zeeland	"	13
Noten	"	13
Inhoudsopgave	"	15-16

DE WAPENSTEMEN DOVEN DE SCHUTSLUIS VAN DELFLAND EN HUN DATERING

door A. Bijl Nz.

In Groot Vlaardingen van 29 januari van dit jaar schreef Klaas Vlaring in een zijner bekende rubriekjes, zich "in hoge mate" te verbazen dat onze Historische Vereniging Vlaardingen er nooit over is gestruikeld, dat op de gedenksteen van de Delflandse Sluis (tussen Hoogstraat en Korte dijk) een merkwaardige persoonsverwisseling zou gebeiteld staan. Op die steen, te zien vanaf de straat, staat nl. het wapen en de naam van hoogheerraad Anthonis van Wassenaer, wat volgens de schrijver - die zijn opmerking ten deze van een oud journalist aan de Sportlaan, en via de heer Huygen verkreeg -, gezien het mede op de steen voorkomende jaartal 1653, wapen en naam van hoogheerraad Albrecht van Wassenaer had moeten zijn. Het lijkt logisch opgemerkt, want eerstgenoemde heerraad was op 14 nov. 1627 overleden (in het bekende Adelsboekje is onjuist 1624 als jaar van overlijden genoemd) en laatstgenoemde was heerraad van 1632 tot 1657. Maar bij nadere bestudering van het geval blijkt de wapensteen een kwart eeuw ouder te zijn dan het er op voorkomende jaartal. Van de andere op de steen genoemde hoogheeraden waren alleen W. van der Hoeff en D. van Schagen in 1653 nog in leven, alsook Cornelis Soetens die penningmeester van het college was van 1636-1669. De overigen: W. Stalport van der Wiele, A. van der Hijle, Hr. J. Heerman en Hr. G. de Jong, waren in 1653 - evenals Anthonis van Wassenaer, al jaren dood! Bovendien was het wapen van Albrecht van Wassenaer niet identiek aan dat van Anthonis - zoals dit op de steen voorkomt. Albrecht was nl. commandeur van de Duitse Orde, balije van Utrecht, en voerde daarom het wapen der van Wassenaers (nog vermeerderd met een hartschild beladen met een klimmende leeuw) op een verbreed zwart kruis. 1) Uit de notulen van heren hoogheeraden 2) van vóór 1624 blijkt dat toen geen vernieuwing van de sluis heeft plaats gehad, terwijl over het tijdvak 1624-1647 geen notulen bewaard zijn gebleven. In die van 1653 3) staat eindelijk iets over herstelwerkzaamheden aan deze sluis te lezen: "...ge-lijck mede in 't achterengesicht 4) den aennemer sal metselen een hartsteen met der heeren wapenen, 'twelck hem sal worden geleverd..." Bij deze herstelwerkzaamheden was de steen dus blijfbaar van zijn plaats gehaald en opnieuw ingezet waarbij men er het misleidende jaartal 1653 inhakte.

Wat aan de aandacht van Klaas Vlaring en zijn tipgevers echter ontgaan is, is de wapensteen die boven dezelfde sluis aan de Havenzijde te zien is! Ook hier het wapen van het Hoogheerraadschap Delfland en de wapens en namen van een achttal heerraaden, benevens het jaartal 1639.

Ook dit jaartal klopt niet met de dienstjaren van sommige der erop genoemde heemraden! Zo was Willem van Winssen (Ridder van de eerder genoemde Duitse Orde) heemraad van 1630-1632, en wordt Albrecht van Wassenaer, die hem opvolgde (1632-1657) in het geheel niet genoemd! Hieruit valt af te leiden dat de steen vóór 1632 werd gemaakt. Van de andere genoemde heemraden passen B. van Schagen (1612-1660), Nic. van der Duyn (1628-1650) en A. de Reeck (1623-1648) 5) in dit tijdsbestek. En ook de als eerste genoemde Willen van der Hoeff (1633-1662) is daar nog wel bij aan te sluiten 6). Doch de mede genoemde heemraden Van Seventer, Van de Graeff en Cornelis Soetens worden eerst in 1636 als zodanig vermeld. 7)

De steen met het jaartal 1653 valt dus te dateren tussen 1624 en 1627, mogelijk nog enkele jaren later. Die met het jaartal 1639 - tussen 1630 en 1632, eveneens mogelijk nog enkele jaren later.

Door het van tijd tot tijd afschrappen van de verflaag en het opnieuw schilderen van wapens en namen, zijn in de loop der eeuwen onjuistheden ontstaan. Zo ook door aangebrachte beschadigingen. In 1795, de tijd van vrijheid, gelijkheid en broederschap, zijn op tal van plaatsen de familie-wapens uit de gedenktekens e.d. verwijderd. We menen echter dat onze steenen op de schutsluis voor dit vandalisme gespaard zijn gebleven. Zij geven niet de indruk opnieuw ingehakt te zijn. Mogelijk heeft men ze destijds afgeschermd, of zijn ze, omdat ze niet van de straat af zichtbaar waren, de dans ontsprongen.

Zoals men zich zal herinneren waren er tot voor enige jaren ter plaatse drie sluisen, met namen de sluis van Rijswijk aan de Korte dijk-zijde, de sluis van Schipluiden in het midden, en de sluis van Vlaardingerambacht aan de Hoogstraat-zijde.

Laatstgenoemde werd vervangen door een schutsluis met deuren aan de Vaart- en aan de Havenzijde, welke respectievelijk bekroond werden met de gedenksteen waarop het jaartal 1653 - en die waarop het jaartal 1639 staat gebeiteld.

Wanneer deze schutsluis gebouwd werd was tot nu toe niet bekend. We menen echter aan de hand van de hiervóór gestelde datering der gedenksteden, deze bouw te mogen stellen rond den jare 1630. Daarbij dient er rekening mee gehouden te worden dat het omvangrijke werk enkele jaren in beslag genomen zal hebben.

- 1) Zie o.a. Drs. J.A. de Doo: Heraldiek (Fibulareeks no. 26), afb. 18 tegenover pag. 49 (Albrecht v. Wassenaer werd ook Albert genoemd).
- 2) Welwillend meegedeeld door de chartermeester van het Hoogheemraadschap Delfland, de heer C. Postma.
- 3) Oud Archief Delfland, inv.no.41, folio 334 verso.
- 4) Met "t achterengesicht" werd de Vaartzijde van de sluis bedoeld.
- 5) Andries de Reeck was secretaris van het Hoogheemraadschap.
- 6) Willen van der Hoeff was dijkgraaf van het Hoogheemraadschap.
- 7) Cornelis Soetens was penningmeester van het Hoogheemraadschap.

OUDE VLAARDINGSE GEDICHTJES, VERSJES EN RIJMPJES, bijeengebracht en toegelicht door A. Bijl Mz.

Oud Vlaardings rijmpje.

Willen Schouten heeft een huis gebouwd,
vraag het maar aan Willen van 't Woud,
Willen van 't Woud die was een bidder,
vraag het maar aan Tienus de Ridder,

Tienus de Ridder was in d'Hollandsche Tuin,
vraag het maar aan Jan de Bruin,
Jan de Bruin verkocht grutten en meel,
vraag het maar aan rooie Neel,
rooie Neel die kreeg een tik
van Van Bekum's rooie sik.

Bovenstaand rijmpje dateert uit de tweede helft der 19de eeuw en bleef be-
houden bij mondelinge overlevering.

Genoemde W. Schouten was Zeilmaker, W. van 't Woudt was mandemaker, "aanspre-
ker en lijkbezorger" (Patentregisters 1844-'45 en 1867-'68, Gen.archief),
Martinus de Ridder was koetsier in de stalhouderij van "De Hollandsche Tuin"
en diende 's avonds ook wel als kelner in de gelagkamer.

Jan de Bruyn was molenaar van de korenmolen "De Vrijheid" aan de Galgkade.
De Van Bekum's waren bakkers, en de wat ondeugende opmerking over "rooie
Heel" wijst waarschijnlijk op een verhouding van de bakker met zijn huis-
houdster.

Fragment uit een brief aan een schipper (ca. 1850)
(origineel bij de schrijver)

Vaart met u(w) buis,
Kont spoedig thuis
Al met gevulde tonnen.
Want zonder geld
Zo wordt geen man geteld.
Haar heb(t) gij scheiven (schijven, d.i. guldens)
Dan kunt gij in den trouw
Al met u(w) lieve Vrouw
Goede vrinden blijven.

Aan M. Baggus bij het openen van de Herberg genaamd "Het Schippershuis".

Laat vader Baggus drank verkoopen,
Zijn naam is die van de God der Wijn.
Cato en ik die willen beide hoopen,
Dat allen die van hem koopen,
Niet erg beschonken zullen zijn.

Want dan is voor hem de drommel gaande
En zijn helpster loopt dan weg.
Zoo'n man die valt en blijft niet staande,
En van de boel kont niks terecht.
Zij moet dus toch maar lustig tappen
En toch verkoopen al zijn zij zat.
Haar nimmer uit de school gaan klappen
Hoeveel iemand gedronken had.

En komt een vrouw haar man eens roepen,
Dan zeggen: ja! uw man is hier.
Ga dus naar huis, ik zal hem roepen,
Want tappen doe ik hem geen spier.
Den is die vrouw goed in haar schik
En prijst zoo'n kastelijn,
Zoo als er op het oogenblik
Niet veel te vinden zijn.

Dus Baggus op uw post gepost,
Want ik mag toch niet hoopen
Dat Betje in die rarigheid
Voor iemand die bedronken leid
Zoomaar ineens gaat loopen.

Dus wij willen u maar wenschen
Dat uw nieuwe zaak vooruit mag gaan,
En dat alle koopende menschen
Goed op hun beenen mogen staan.
Wij zullen u de penning gunnen
Van bier, likeur en ook van wijn,
Maar denk dan ook dat gij moet zorgen
Dat wij met kwaliteit tevreden zijn.

23 October 1871

J.Th.van der Kop.

Genoemd Schippershuis stond op de Westhavenplaats met het front naar de Visbank en op de hoek van de voormalige Doyendayer. Later werd ter plaatse het Verkooplokaal gebouwd en verhuisde het Schippershuis naar het nog bestaande huis Westhavenkade hoek Dayer en Lijnstraat.

Het Schippershuis was ten dienste van de veerschippers (schuiter- of rivierschippers) die er bijeen kwamen voor het afhandelen van hun transportzaken.

J.Th. van der Kop was boekhandelaar en had zijn winkel en woning op de Dayer. Hij was dus een buurman van de herbergier Baggus (ook Bagchus).

wordt vervolgd.

